

Ötti í USA:

Kunnu sjálmorð verða smittandi?

— sálarfrøðingar ivast ekki longur í hesum

Tað gerst alsamt vanligari, at amerikanskir skúlaungdómar taka lívið av sær. Hagtølini vísa, at sjálmorðs-tittleikin er vaksin við næstan 300% innan 15 til 19 ára aldursbólkin síðan 1958.

Aftaná 1981 vísa hagtølini, at sjálmorð ekki eru farin munandi upp um hetta markið. Tað, sum nú orkymjar foreldur, skúlamyndugleikar og sálarfrøðingar eina mest, eru tey sonevndu »hóp-sjálmorðini« ímillum ungfolk, tí stór líkindi eru fyri, at tey virka smittandi á ung sum heild.

Ongir sosialir trupulleikar

Í Bryan kommunuskúlanum í Omaha hendi tað herfyri, at í bert fimm daga tíðarskeiði tóku triggir ungðómar lívið av sær. Hesir kendu bert hvønn annan leysliga, og einki samband tóktist vera ímillum sjálmorðini. Tey vóru ell úr miðstættarfamiljum og sýntust ekki at hava nakrar álvarsligar sálarligar trupulleikar at stríðast við. Ein teirra, Michele Money, 16 ár, hevði onkrar trupulleikar við dronginum hjá sær, men er annars lýst sum sera positivur persónur. Ein annar, Mark Walpus, var ítóttamaður, ið hevði nógvar vinir. Tann triði, Tom Wach, hevði stutt fyri ta harmiliga hendingina greitt einum vinmanni frá, at hann hevði »andstygð fyri livinum«.

Ósing og vitloysi

Ósing og vitloysi herjaði ímillum næmingarnar á skúlanum, eins og nóg foreldur, aftaná hendingarnar, men vegna munagott samstarv millum lærarar og foreldrafelagið í býnum, settu í verk nóg ymisk tiltøk til at sissa ungfolkini og tosa tey til rættis, eru tíðindi ekki komin um fleiri sjálmorð í skúlanum.

Sálarfrøðingar ivast ekki í, at sjálmorð kunnu vera smittandi innan fyri ávisar bólkar, sum eitt nú skúlanæmingar. Fyri stuttum doyðu sjei ung í Piano í Texas fyri egnari hond. Fimm dreingir í Westchester og Putnam økjumum í New York tóku lívið av sær í februar 1984. Tær seinastu tvær vikurnar hava fimm dreingir í David Prouty framhaldsskúlanum í Massachusetts eisini roynt, og í einum føri eydnaðist at taka lívið av sær.

Høvuðbrýggj um status

Hvør er atvoldin til sjálmorðini? Svarini verða sera ymisk. Nóg hava bent á ta sannroynd, at sjálmorðs-tíðleikin økist, tess framkomnari ídnaðarlondini verða, samstundis sum sjálmorð næstan eru ókend í sokallaðum primitivum samfeløgum og fátækastu pørtunum av heiminum. Í Danmark verður mett, at umleið 50 fólk royna at taka lívið av sær hvønn dag og hjá 4–5 eydnast tað.

Í USA er tað serliga høvuðbrýggj um status, sum verður atvold til sjálmorð. Sera hørð kapping er ímillum ungðómarnar um »ímynde«, um hagar karakterir og góð úrslit í tí felagssliga livinum.

Tað er til dømis ógvuliga vanligt, at dreingir gera enda á sær eftir at hava kent seg sviknar av gentum, ella ikki hava havt ta framgongd millum gentur, sum status-ímyndin hjá tí amerikansku miðstættini krevur av einum dreingi. Eisini verður bent á rock'n'roll tekstir sum møgulega orsök, har tann mynd verður givin av livinum, at tað einki er vert. Skúlastjórin á Bryan skúlanum í Omaha segði fyri tíðindamonnum seinastu viku: »Hesir triggir ungðómarnir høvdu ein boðskap til okkara, og vitugu leita eftir honum og finna hann.«

etj.-

Milliónir í happadrátti

Evelyn Adams

Hægsti vinningur, ið nakrantíð er latin í amerikanskum V4 spæli

(»Pick-6« happadráttinum í New Jersey) varð handaður vinnarannum Evelyn Marie Adams í oktober seinasta ár. Talan var ikki um minni enn 32 milliónir krónur. Aftaná ein slíkan vinning vóru ivaleyst nóg givin at spæla í happadráttinum fyri livstíð. Men Evelyn Adams helt fram.

Og tað ótrúliga hendi: Seinastu viku vann hon aftur, hesa ferð 13,5 milliónir krónur. Ialt hevði hon soleiðis fingið slakar 50 mió. kr. frá happadráttinum á minni enn hálvum ári. Serfrøðingarnir siga, at líkindini fyri at hetta kundi hent, vóru 17,3

trillión móti einum, og teir leggja afturat, at hetta er ongantið hent fyrr í amerikanskum happadrátti. Evelyn er sjálvandi sera nøgd við úrslitið. Hon eigur litla kiosk í New Jersey saman við dronginum hjá sær, men nú umhugsar tey at selja kioskina. Evelyn hevur nevniliga hug at ganga á handilsskúla fyri at kunna seg við fíggjargaliga umsiting.

Nóg hava sett henni spurning um hon fer at halda fram við at spæla V-4. »Kanska tað fer at eydnast hjá mær triðju ferðina,« sigur hon. »Men eg haldi, at eg skuldi hildið uppat, so onnur eisini fingi høvi til at vinna.«

Fylg við,
hvat hendir

tíðindablaðið
sosialurinn

Profa
máling
besta
dygd

Sámligir prisir

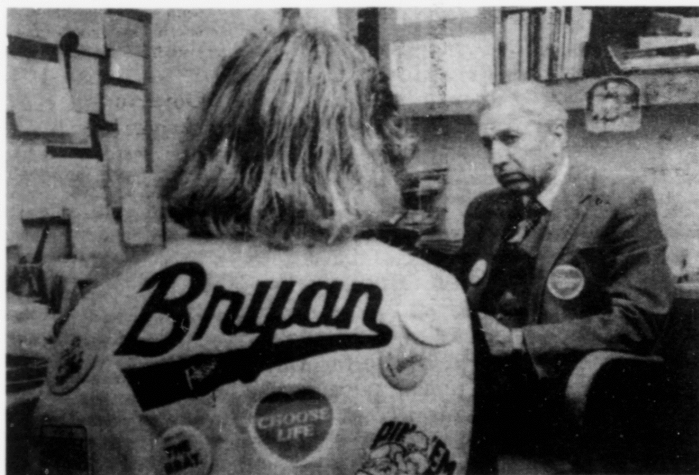
MÍÐBYURIN
TØRSHAVN
TLF. 16066

Tom Wach

Michele Money

Mark Walpus

Ráðgevari tosar við næming í Bryan High School